

**EESTI HOIURAAMATUKOGU
TEGEVUSARUANNE
2010. AASTAL**

Märts 2011

SISUKORD

EESTI HOIURAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2010

EESSÕNA	3
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE	4
1.1 STRUKTUUR	4
1.2 NÕUKOGU	5
1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST.....	6
1.4 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA	9
1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE.....	9
1.6 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA	10
2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS	10
3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE	12
3.1 HOIUKOGU KOMPLEKTEERIMINE, KORRALDUS JA SÄILITAMINE	12
4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE.....	13
4.1 VAHETUSKOGU	13
5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS (KOOS FILIAALI EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGUGA).....	16
6 TEGEVUSKAVA 2011. AASTAKS	18

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2010

EESSÕNA	19
1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE	20
1.1. STRUKTUUR	20
1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST.....	21
1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA	24
2 KOGUD	26
3 LUGEJATEENINDUS	28
4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE.....	29
5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE	29
6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE.....	30
7 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS	30
8 TEGEVUSKAVA 2011. AASTAKS	30

EESSÕNA

2010.a. toimusid Eesti Hoiuraamatukogu ja 2004. aastast Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu tegevuses suured muudatused. Seni Tondil tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu kolis mais 2010.a. Eesti Hoiuraamatukogu hoonesse Suur-Sõjamäel ning uue põhimääruse kinnitamise järel jätkab sama nime all uues asukohas tegutsemist Eesti Hoiuraamatukogu osakonnana.

Kultuuriministri 1. juuni 2010.a. määrusega nr 3 kehtestati Eesti Hoiuraamatukogu uus põhimäärus, mille kohaselt raamatukogu põhiülesanded on järgmised:

- moodustada üleriigiline vähekasutatavate trükiste hoiukogu, talletades Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist vääriivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast võõrkeelset kirjandust ning teha see kättesaadavaks raamatukogudele ja lugejatele;
- võtta vahetuskogusse vastu teistelt raamatukogudelt, asutustelt, juriidilistelt ja füüsilistelt isikutelt trükiseid ning vahendada neid raamatukogudele oma kogude täiendamiseks või hävinud väljaannete asendamiseks;
- valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid ning puuteraamatuid nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele.

Seisuga 31.12.2010.a. oli hoiukogus 510 199 trükist. Aasta jooksul täienes hoiukogu 9798 teaviku võrra.

E-kataloogi ESTER sisestati 2010.a. jooksul 15 887 kirjet (6274 biblio- ja 9613 eksemplarikirjet). Liigitati ja märksõnastati 5109 trükist.

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2010.a. 847 600 trükist. Kogu täienes 2010. aasta jooksul 252 039 arvestusüksuse võrra. Teistele raamatukogudele jagati 81 824 trükist (2009.a. 78 249 trükist). Kõige enam said vahetuskogust oma kogudele täiendust kooliraamatukogud (21 570 eks.), seejärel rahva- ja erialaraamatukogud (15 200 eks.).

Eesti Hoiuraamatukogule investeringuteks eraldatud summadest kasutati 970 000 krooni ruumide renoveerimiseks ja stuudiote väljaehitamiseks seoses Eesti Pimedate Raamatukogu ümberpaigutamisega Tondilt Suur-Sõjamäele. Veebikeskkonna loomiseks heliraamatute allalaadimiseks kasutati 30 000 krooni.

Investeeringusummade eest telliti AS-lt Plasto administratiivkorpuse kahe korruse jaoks aknad koos viimistlusega, mille kogumaksumus oli 431 900,00.

Seadmete soetamiseks Eesti Pimedate Raamatukogule eraldati 2010.a. 200 000 krooni, mille eest osteti punktkirjakuvar Handytech Braille Star 80 (187 387,00 krooni) ja stuudiotesse võimendid (12 596,60 krooni).

Eesti Hoiuraamatukogu töötajad on jätkuvalt aktiivselt osalenud erialaste organisatsioonide töös ja täiendanud end mitmetel koolitustel.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1 STRUKTUUR

15.06.2010. a. kinnitatud struktuur on järgmine:

I	Administratsioon	
1.	Direktor	1
2.	Peavarahoidja	1
3.	Raamatupidaja	0,5
4.	Kantselei juhataja	1
5.	Juhi abi	1
6.	Haldusjuht	1
7.	Koristaja	2
		7,5
II	Hoiuosakond	
8.	Osakonnajuhataja	1
9.	Pearaamatukoguhoidja	1
10.	Süsteemihaldur	1
11.	Vanemraamatukoguhoidja	3
		6
III	Vahetusosakond	
12.	Osakonnajuhataja	1
13.	Vanemraamatukoguhoidja	2
		3
IV	Pimedate raamatukogu	
14.	Osakonnajuhataja	1
15.	Infotöötaja	2
16.	Teabejuht	0,5
17.	Helistuudiojuhataja	1
18.	Helioperaator	1
19.	Helioperaator-tehnik	1
20.	Punktkirja toimetaja	1
21.	Tekstitöötaja-arvutispetsialist	1
22.	Tekstitöötaja	1
23.	Abitöölise	1
		10,5
	KOKKU	27

Eesti Hoiuraamatukogu töötajatest on 13 kõrgharidusega, sealhulgas raamatukogundusliku kõrgharidusega 10.

Aasta jooksul struktuuris tehtud muudatused on tingitud Eesti Hoiuraamatukogu filiaali Eesti Pimedate Raamatukogu ümberkolimisega Tondilt Eesti Hoiuraamatukogu hoonesse Suur-Sõjamäel ning põhimääruse muutmisega, mille alusel Eesti Pimedate Raamatukogu on alates põhimääruse jõustumisest Eesti Hoiuraamatukogu osakond. Eesti Pimedate Raamatukogu

osakonna juhatajaks sai seni infotöötajana töötanud Marja Kivihall ning filiaali direktori ametikohal olnud Priit Kasepalu täidab alates 2010.a. juunist 0,5 koormusega teabejuhi ülesandeid.

Põhimääruse muutmise järel ei eksisteeri iseseisva struktuuriüksusena enam haldusosakonda, osakonna töötajad kuuluvad uue struktuuri järgi administratsiooni alla. 2010.a. alguses koondati töölise ametikoht.

Hoiuosakonnast koondati 2010.a. vanemraamatukoguhoidja koht. Vahetusosakonna kauaaegne pearaamatukoguhoidja Tarmo Leetmaa siirdus pensionile; osakonna vanemraamatukoguhoidja kohale asus tööle Peep Pillak.

1.2 NÕUKOGU

Vastavalt Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärusele nõustab raamatukogu tegevust põhimõttelistes küsimustes nõukogu.

Kultuuriministri 09.03.2010. a. käskkirjaga nr 117 „Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu koosseisu kinnitamine” põhjal nõustas raamatukogu tegevust nõukogu järgmises koosseisus:

Rutt Enok	Harju Maakonnaraamatukogu
Anu Iho	Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu
Kristina Pai	Tartu Ülikooli Raamatukogu
Hilja Rikmann	Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu
Meeli Veskus	Eesti Kultuuriministeerium
Kaie Holm	Tallinna Keskraamatukogu
Kaire Lass	Eesti Rahvusraamatukogu

Nõukogu koosolekust 22.04.2010. a. võttis osa nõukogu koosseisu viis liiget, puudus Kristina Pai. Istungile olid kutsutud Eesti Hoiuraamatukogust Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand.

Vaiko Sepper andis põhjaliku ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu ja filiaali Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusest 2009.a. ja 2010.a. alguses.

Nõukogu otsustas:

1. võtta teadmiseks Eesti Hoiuraamatukogu direktori ettekanne raamatukogu tegevusest 2009.a.;
2. hinnata raamatukogu tegevus 2009.a. suurepäraseks.

Nõukogu koosolekust 30.11.2010.a. võttis osa nõukogu koosseisu neli liiget, puudusid Kristina Pai, Anu Iho, Kaie Holm. Istungile olid kutsutud Eesti Hoiuraamatukogust Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Marja Kivihall.

Ülevaate Eesti Hoiuraamatukogu tegevusest 2010.a. andis raamatukogu direktor Vaiko Sepper, keskendudes põhjalikumalt Eesti Pimedate Raamatukogus viimase viie aasta jooksul läbiviidud uuendustele. Nõukogu liikmetele tehti istungi lõppedes Eesti Pimedate Raamatukogu uutes tööruumides ringkäik.

1.3 TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Kalju Tammaru on Kultuuriministeeriumi esindajana Haridus- ja teadusministeeriumi juures töötava Teadusraamatukogude nõukogu liige ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu terminoloogiatoimkonna esimees.

Kalju Tammaru on kutsutud IFLA 2012 Helsinki rahvusliku orgkomitee juurde loodud Rahvusvahelise Nõukoja liikmeks, mille ülesandeks on nõustada organisaatoreid võimaluse üle laiendada IFLA üritusi üle Soome piiride ka lähipiirkondadesse.

ERÜ juures tegutsevas kogude toimkonna töös osalevad Vaiko Sepper, Maimu Heintalu ja Eve Lipand; Silva Paluvits kuulub märksõnastamise ja liigitamise toimkonda.

Hoiuosakonna töötajad on esindatud ELNET-i töörühmades järgmiselt:

▪ haldurite kogu	-	Sünne Kold
▪ kataloogimise ja nime- normandmete töörühm	-	Maimu Heintalu
▪ liigitamise ja märk- sõnastamise töörühm	-	Silva Paluvits

Vaiko Sepper kuulub ELNET Konsortsiumi juhatusse. Aruandeaastal osales nii juhatuses kui ka ELNET Konsortsiumi üldkoosolekutel.

Osalemine konverentside, seminaridel erialasest koolitusest ja täiendõppe üritustest:

Peavarahoidja Kalju Tammaru:

- 3. märtsil võttis sõna terminoloogiatööst ERÜ aastakoosolekul;
- 4. märtsil osales TLÜAR vanaraamatu keskuse lahtiste uste päeval;
- 17. märtsil rääkis IFLAst ja tutvustas Eesti Hoiuraamatukogu ERÜ EKS-klubile;
- 21. aprillil esines TÜ Raamatukogus pisitrükiste seminaril;
- 22. aprillil osales TLÜAR välis-eesti konverentsil;

- 6. mail esines Eesti Terminoloogiaühingu aastakoosolekul;
- 18. juunil juhatas Euroopa Teadusraamatukogude Liidu (LIBER) kaardikoguhoidjate ühenduse 17. konverentsi „Kaardiraamatukogu kui kartograafilise info keskus” ümarlauda;
- 2. juulil esines BaltHerNeti suvekooli „Eestlaste kultuuripärandist võõrsil“ III foorumil;
- 9. - 14. augustil osales IFLA aastakoosolekul ja Maailma Raamatukogu- ja Infokongressil Göteborgis;
- 12. augustil osales IFLA 2012 Helsinki rahvusliku orgkomitee ja selle Rahvusvahelise Nõukoja esimesel kokkusaamisel ja kohtumisel IFLA järgmise presidendi Ingrid Parentiga;
- 6. oktoobril juhatas ERÜ terminoloogiatoimkonna oskuskeele päeva;
- 11.-12. oktoobril juhatas Soome-ugri raamatukoguhoidjate konverentsil „Raamat ja lugemine soome-ugri kultuurides“ üht seksiooni ja tegi kokkuvõtte konverentsist;
- 22. oktoobril esines ettelugemispäeva märkival nägimispuudega lugejate konverentsil Kuressaares teemal „Lugemise mitu nägu“.

Vahetusosakonna töötajad:

Peep Pillak osales

- Riigisekretäri juures tegutseva Arhiivinõukogu töös;
- Ajalookultuuriajakirja „Tuna“ kolleegiumi töös;
- Eesti Muinsuskaitse Seltsi juhatuse töös;
- 11. juunil Tveri oblastis Andreapoli linnaraamatukogus toimunud ümarlauast, mis oli pühendatud sinna väljarännanud Eesti ümberasujatele ja nende järeltulijatele, võttis osa Peep Pillak. Eesti Hoiuraamatukogu annetas Andreapoli Linnaraamatukogule üle 80 raamatu (eesti-vene ja vene-eesti sõnaraamatud, teatmikud ja muud väljaanded Eesti kohta, eesti ilukirjandus, kooliõpikud);
- 4. septembril toimunud vendade admiral Johan Pitka ja kirjanik Päero Pitka-Ansomardi mälestusüritusest Jalgsenal, kus Eesti Hoiuraamatukogu kogudest oli eksponeeritud temaatiline raamatunäitus, võtsid osa Peep Pillak ja Heini Vilbiks. Näitusel olnud raamatud kingiti vallale;
- 22.oktoobril Rahvusraamatukogus toimunud Eesti Raamatu Päevast võttis osa Eve Lipand;
- Marianne Peek osales Viru-Nigula haridusseltsi raamatukogu avamisel.

Hoiuosakonna töötajad:

- 4. veebruaril Eesti Rahvusraamatukogus toimunud oskuskeeleseminarist võttis osa Elvi Kena;
- 16.-17. veebruaril Kääriku puhke-ja spordikeskuses toimunud teadusraamatukogude talveseminaril osales Sünne Kold;
- 3. märtsil Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aasta- ja kõnekoosolekust “Lugemise apoloogia” võtsid osa Külli Gailit ja Maimu Heintalu;
- 11. märtsil Eesti Rahvusraamatukogus toimunud emakeelepäeval “Kirjanik ja keel” osalesid Maimu Heintalu, Sünne Kold, Margit Margus, Silva Paluvits ja Ene Sakkai;
- 6.-8. maini toimunud Balti raamatumessist võtsid osa Maimu Heintalu, Sünne Kold, Margit Margus, Silva Paluvits ja Ene Sakkai;
- 31. maist -1. juunini toimunud Eesti IUG suveseminarist võttis osa Sünne Kold;
- 28.-30. juulil Raplas toimunud rahvaraamatukogude seminarlaagrist võttis osa Silva Paluvits;
- 16. septembril VI infopoliitika foorumil Rahvusraamatukogus osales Silva Paluvits;
- 6. oktoobril Rahvusraamatukogus toimunud oskuskeelepäevast “E-keskkonna mõju terminikorrastusele” võtsid osa Külli Gailit, Margit Margus, Silva Paluvits ja Ene Sakkai;
- 20. oktoobril raamatukogupäevade “Jah lugemisele” avamisel Tallinna Tehnikaülikoolis osalesid Maimu Heintalu, Silva Paluvits ja Ene Sakkai;
- 22. oktoobril Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis toimunud III teadus- ja erialaraamatukogu päevast võtsid osa Margit Margus ja Silva Paluvits;
- 5. novembril Tallinna Keskraamatukogus Aleksander Sibulale pühendatud erialapäevast “Raamatukogu kirjandus- ja infoühiskonnas” võtsid osa Külli Gailit, Sünne Kold, Margit Margus ja Silva Paluvits.

Direktor Vaiko Sepper osales:

- 16.-17. veebruaril Kääriku puhke-ja spordikeskuses toimunud teadusraamatukogude talveseminaril;
- 2. märtsil Tallinna Heleni Koolis Helen Kelleri 130. sünniaastapäeva aktusel;
- 3. märtsil Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aasta- ja kõnekoosolekul “Lugemise apoloogia”;

- 31. märtsil Tallinna Keskraamatukogus raamatukogutöötajatele suunatud koolituspäeval;
- 6.- 8. maini toimunud Balti raamatumessil;
- 5. novembril Tallinna Keskraamatukogus Aleksander Sibulale pühendatud erialapäeval “Raamatukogu kirjandus- ja infoühiskonnas”.

1.4 EESTI HOIURAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

Eesti Hoiuraamatukogu, Eesti Välisministeeriumi ja Eesti saadiku Hiinas hr Andres Unga koostöö tulemusel pandi Pekingi Välisõpingute Ülikooli 2010.a. sügisel avatud eesti keele õppetooli jaoks kokku ca 1200 köiteline eesti raamatukogu. Raamatukogu sümboolne üleandmine toimus eesti keele klassi ametlikul avamisel 11.septembril, kus osalesid lisaks eesti ja leedu keelt õppima hakkavatele Pekingi Välisõpingute Ülikooli tudengitele Pekingi Välisõpingute Ülikooli asepresident, Euroopa osakonna juhtkond ja Eesti ning Leedu suursaadikud Hiinas. Ülikooli juhtkond tänas Eesti Hoiuraamatukogu hea koostöö eest oma tänukirjaga.

Peavarahoidja Kalju Tammaru ja Eesti Rahva Muuseumi koostöö tulemusena pandi kokku Eesti Rahva Muuseumi näituse „Keel näitab keelt“ raamatute väljapanek.

Kalju Tammaru tutvustas 17. märtsil Eesti Hoiuraamatukogu ERÜ EKS-klubile ja rääkis neile IFLA-st ja oma IFLA-l käimise muljetest.

Kalju Tammaru tutvustas Eesti Hoiuraamatukogu tegevust ja selle välis-eesti trükiste kogu välis-eesti pärandiga tegelevatele inimestele 2. juulil BaltHerNeti suvekooli „Eestlaste kultuuripärandist võõrsil“ III foorumil.

Hea meel on tõdeda, et lisaks Eesti Hoiuraamatukogu püsivatele kasutajatele on viimasel ajal tihenened koostöö kooliraamatukogudega, seda eelkõige tänu Eesti Päevalehe raamatusarjale. Lisaks Tartu Linnaraamatukogule, kes regulaarselt valib endale Eesti Hoiuraamatukogust kirjandust, on veel mitmed maakonnaraamatukogud muutunud raamatukogu püsiklientideks, näiteks Võrumaa Keskraamatukogu, Saaremaa Keskraamatukogu.

Ülevaade Eesti Pimedate Raamatukogu koostööst teiste asutustega on Eesti Pimedate Raamatukogu osakonna tööd käsitlevas osas.

1.5 INFOTEHNOLOOGIA ÜLEVAADE

2010. a. eraldas Kultuuriministeerium Eesti Hoiuraamatukogule põhivara hulka mittekuuluva riist- ja tarkvara soetamiseks toetust „Infotehnoloogia majandamiskulude vahenditest” summas 20 000 krooni.

Eesti Hoiuraamatukogu kasutas Kultuuriministeeriumi poolt eraldatud infotehnoloogiaetust summas 20 000,00 järgmiselt:

- Punktkirjaraamatute ja –õpikute valmistamiseks soetati Eesti Pimedate Raamatukogule uus skänner HP SCANJET G4050 (3006 krooni)
- Vahetusosakonna uuele töötajale osteti Office 2010 Home&business tarkvara (5500 krooni)
- Hoiuraamatukogu direktori ja peavarahoidja arvutisse lisati vahemälu (kokku 2216 krooni)
- Soetati uus monitor kantselei juhatajale (1972 krooni)
- Registreeriti ümber domeenid hoiuraamatukogu.ee ja epr.ee (kokku 711 krooni)
- Uuendati NOD32 Antivirus programmi (6415,00)

Investeeringute summast soetati Eesti Pimedate Raamatukogule punktkirjakuvar Handytech Braille Star 80 (187 387,00 krooni) ja võimendid kolme stuudiosse (12 596,60 krooni)

Eesti Hoiuraamatukogu infotehnoloogia kulud kokku 2010. a. olid 191 000 krooni, sellest remondi- ja hooldusteenusele kulus 118 000 krooni, riistvarale ja tarvikutele 26 000 krooni ja tarkvarale 11 000 krooni.

Praegu on raamatukogu kasutuses 10 arvutit, mis on soetatud aastal 2004 või varem, 5 arvutit – 2005, 6 arvutit – 2006, 4 arvutit – 2007, 5 arvutit– 2008 ja 1 arvuti– 2009. Servereid on Eesti Hoiuraamatukogu kasutuses 3, need on soetatud aastatel 2004, 2006 ja 2008.

ELNET Konsortsiumi liikmemaks oli 2010.a. 31 088 krooni.

Eesti Hoiuraamatukogu arvutipargi hooldamiseks on sõlmitud leping ICEIT OÜ-ga arvutite ja arvutivõrgu seadmete installeerimis- ja remonditöödeks, kodulehe uuendusteks ja hoolduseks ning EHR valduses olevate serverite tarkvara- ja instaleerimistöödeks.

1.6 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA

2010.a. Eesti Hoiuraamatukogus auditit läbi ei viidud.

2 PEAVARAHOIDJA TEGEVUS

Peavarahoidja Kalju Tammaru üheks olulisemaks tööks 2010.a. oli venekeelse fondi korrastamine ning saabuvate venekeelsete trükiste, mis moodustab Eesti Hoiuraamatukokku saabuvast võõrkeelsest trükisest enamuse, sorteerimine ja olemasoleva venekeelse koguga liitmine.

2009.a. viimastel päevadel sai Eesti Hoiuraamatukogu Tallinna Keskraamatukogu varukogust üle 300 kasti valdavalt venekeelseid raamatuid, mille läbivaatamine ja sorteerimine toimus 2010. aastal. Saabunud trükiste hulgas leidis hulganisti venekeelseid kunstiraamatuid, mis väga kiiresti leidsid meie raamatukogust tee nii Eesti Kunstimuuseumi raamatukokku kui ka venekeelsete koolide raamatukogudesse.

Aruandeaastal liitis peavarahoidja venekeelsele vahetuskogule juurdetulnud trükised, puhastas liiki 6, puhastas ja tõstis ümber liigid 37, 63 ja 8. Kuna viimasel ajal on raamatukogud suurt huvi just kunstikirjanduse vastu näidanud ja seda endale valinud, siis on praeguseks tekkinud paremad võimalused seda osa fondist korrastama hakata. Ruumipuudus venekeelses fondis on endiselt suur ja fondi puhastamine jätkub ka edaspidi.

Kalju Tammaru puhastas põhjalikult saksakeelse ilukirjanduse fondi ja tõstis selle kogu hoidlas ringi, samuti võõrkeelse usukirjanduse kogu, rootsikeelset liigikirjandust ja õpikute fondi. Jätkus seni üsna korrastamata olnud ametkondlike trükiste, sh ülikoolide väljaannete, raamatukogunduslike trükiste, jne. sorteerimine ja korrastamine.

Seoses kahe ca 100m² suuruse hoidlaruumi kasutusele andmisega Teatri- ja Muusikamuuseumile vaatas peavarahoidja läbi neis ruumides olnud materjali ja makuleeriti mittevajaminev. Enamuses läks makulatuuri rootsikeelne ilukirjandus, kuna selle vastu praktiliselt huvi viimase 10 aasta jooksul puudub.

Jätkus 2009. aastal alanud töö vahetuskogu ajalehtedega. Peavarahoidja vaatas läbi võõrkeelsed, eelkõige venekeelsed lehed, eraldas enamuse makulatuuri või hoiuosakonnale ülevaatamiseks. Suure töö tulemusena oli võimalik täiendada hoiukogu fondi seal seni puudu olnud ajalehtedega ja välja vahetada katkised aastakäigud. Suurel hulgal läks makulatuuri ka eestikeelsete ajalehtede dublette.

Jätakuvalt nõudsid palju aega Estonica trükised, kuna juurdetuleva materjali hulk on võrreldes varasemate aastatega väga suur. Suurel hulgal lisandus 2010.a. Estonica materjali Rahvusraamatukogu vahendusel, kes saatis meile endise Raamatupalati Estonica fondi neile mittevajalikud trükised.

Peavarahoidja jätkas teistes võõrkeeltes ilmunud, samuti välis-eesti trükiste liitmist vahetuskogusse. Viimaste lisandumine on küll viimasel ajal märkimisväärselt vähenenud. Seoses välis-eesti trükistega tutvustas Kalju Tammaru Eesti Hoiuraamatukogu tegevust ja võimalusi välis-eesti pärandiga tegelevatele inimestele. Eesti Hoiuraamatukogu külastas ja tutvus meie tööga Tiina Tamman Inglismaalt, kes püüab seal ka raamatute kogumisega tegeleda.

Erinevate trükiste läbivaatamisel on osutunud võimalikuks korduvalt täiendada hoiukogusse alaliseks säilitamiseks üleantud jätkväljaannete komplekte üksiknumbrite ja aastakäikudega, mis on jõudnud teistest allikatest vahetuskogusse.

Aeganõudvad on saabunud suurte saadetiste läbivaatamine ja nende paigutamine. Jätakuvalt tuleb palju trükiseid korruga Eesti Rahvusraamatukogult ja Tartu Ülikooli Raamatukogult. Suur hulk, sealhulgas väga harvaleduvid trükiseid tuli sel aastal ka Sisekaitseakadeemia raamatukogult. Viimase trükistest said arhiivraamatukogud kümneid seni Eesti raamatukogudes puuduvaid Eestis ilmunud trükiseid. Suurtele arhiivraamatukogudele on olnud võimalik jätkuvalt pakkuda vahetuskogusse saabunud trükiste seast neil puuduvaid või liiga väikeses eksemplaarsuses olevaid trükiseid.

3 HOIUOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

3.1 HOIUKOGU KOMPLEKTEERIMINE, KORRALDUS JA SÄILITAMINE

Aruandeaastal jätkati vähekasutatavate trükiste kogu moodustamist, võttes teistelt raamatukogudelt vastu säilitamist vääriivat teaduslikku, tehnilist ja kultuurialast kirjandust.

Aasta jooksul lisandus hoiukogusse 9798 trükist. Vähekasutatavaid trükiseid eraldasid oma kogudest ja andsid Hoiuraamatukogusse alalisele säilitamisele Eesti Rahvusraamatukogu, Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu, Tallinna Tehnika Ülikooli Raamatukogu, Välisministeeriumi ja Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi Raamatukogu. Hoiukogu täiendati ka oma raamatukogu vahetusosakonna trükistega, kokku 539 arvestusüksusega.

Raamatukogude järgi jagunesid vastuvõetud trükised järgmiselt

Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu	- 8606 arvestusüksust
Eesti Rahvusraamatukogu	- 488 arvestusüksust
Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi Raamatukogu	- 103 arvestusüksust
Välisministeeriumi Raamatukogu	- 43 arvestusüksust
Tallinna Tehnika Ülikooli Raamatukogu	- 19 arvestusüksust

Uusi nimetusi lisandus 7369:

raamatuid	- 358
ajakirju	- 93
jätkväljaandeid	- 6918

Vastuvõetud trükistest oli raamatuid 358 eksemplari, ajakirju 1381 aastakäiku, ajalehti 52 aastakäiku ja jätkväljaandeid 8007 eksemplari. Perioodilised väljaanded moodustasid komplekteeritud trükistest 96%.

Kustutati 20 alalisele säilitamisele mittekuuluvat trükist ja 4 dubletti.

Aruandeaasta lõpuks sisaldas hoiukogu 510 199 trükist. Laadide järgi jagunesid need järgmiselt:

raamatud	- 435967 eksemplari
ajakirjad	- 26122 aastakäiku ja 2644 nimetust
ajalehed	- 3511 aastakäiku ja 277 nimetust
jätkväljaanded	- 44599 eksemplari

Hoidlates jätkusid kogude korrastamised. Parandati ja paigutati mappidesse lagunenuid trükiseid, võimaluse korral asendati kulunud trükised uutega. Ajalehtede fondis vaadati leht-lehelt läbi 106 aastakäiku, peamiselt 40-ndatel ja 50-ndatel aastatel ilmunud venekeelseid ajalehti ning vajadusel parandati või asendati vahetusosakonnast saadud uute numbritega.

Jõuti lõpuni 1-formaadi raamatu inventuuriga. Aasta jooksul kontrolliti 15000 trükist, kadunuks jäi ja kanti maha 3 raamatut.

Aruandeaasta lõpuks on Eesti Hoiuraamatukogu e-kataloogi ESTER sisestanud 97 467 eksemplarikirjet, mis on 100% kataloogimisele kuuluvatest teavikutest. Autoreferaate

peegeldatakse ainult kaartkataloogis (maht 629845 kaarti). 2010. aastal koostati kirjeid ainult uutele teavikutele. E-kataloogi ESTER sisestati 6274 bibliograafiakirjet ja 9613 eksemplarikirjet. Kõik trükised kirjeldati de visu.

Liigitati ja märksõnastati 5109 trükist.

Sõltuvalt hoiukogu põhiülesandest – säilitada vähekasutatavaid teavikuid – on lugejateeninduse näitarvud aastaid väikesed olnud. Aruandeaastal registreeriti raamatukogu kasutajaid 62, külastusi 66. Raamatukogu veebisaidi poole pöörduti 43 474 korral.

Kohalkasutuseks laenutati 229 trükist. Laenutustest moodustasid ajalehtede tellimused 75%. Lugejatele tehti 326 artiklite koopiat. Infopäringuid esitati 30 korral, nendest 21 edastati raamatukogusse elektrooniliselt. Põhiosa päringutest moodustasid leidumisteadised.

Elektrooniliselt edastati raamatukogu kasutajaile 73 artiklite koopiat 63-st teavikust. Trükiseid saadeti teistele raamatukogudele 17. Suuremate teadusraamatukogude kõrval kasutasid Hoiuraamatukogu teenuseid ka Eesti Panga Raamatukogu, Narva Keskraamatukogu, Kaitsejõudude Peastaabi Raamatukogu, Tartu Ülikooli Geenivaramu.

4 VAHETUSOSAKONNA TEGEVUSARUANNE

4.1 VAHETUSKOGU

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2010 847 600 trükist.
Kogu täienes 2010. aasta jooksul 252 039 arvestusüksuse võrra.
Kogust kustutati 292 401 arvestusüksust.
Sellest teistele raamatukogudele jagati 81 824 trükist.

Jätkati kogude puhastamist raamatukogudele mittevajalikest trükistest. Kuna võõrkeelse kirjanduse vastu on huvi vähenenud, siis vaadati sel aastal üle just võõrkeelset kogu. Makulatuuri suunati 210 577 trükist.

Keeleliselt jagunes vahetuskogu 2010. aasta lõpul järgmiselt:
Eestikeelne trükis – 454 379 eks.
Võõrkeelne trükis – 393 221 eks.

2010. aastal saadi annetusi 397 korral.
Eraannetajaid oli 268 ja nad annetasid raamatukogule kokku 82 537 trükist.

Möödunud aastal saime kõige enam trükiseid Eesti Rahvusraamatukogult (32 016 eks.). Ka sel aastal tegi raamatukogule suure annetuse Eesti Päevaleht, kes annetas meile 14 821 uut raamatut. Kõik need raamatud olid sarjast Eesti lugu. Kuna sarjas on palju kohustusliku kirjanduse raamatuid, siis said siit kõige rohkem täiendust kooliraamatukogud.

Nagu juba eelnevalt mainitud, jagas 2010. aastal Eesti Hoiuraamatukogu raamatukogudele vahetuskogust 81 824 trükist.

Asutused	Eks
Rahva-, eriala ja lasteraamatukogud	15200
Kooliraamatukogud	21570
Kõrgkoolide raamatukogud	6718
Seltsid, ühiskondlikud organisatsioonid	15591
Muuseumid	3860
Ministeeriumid, valitsusasutused	550
Haiglad, laste- ja hooldekodud	3762
Vanglad, sõjavägi	6546
Muud asutused	8027
Kokku	81824
Makulatuuri läks	210577
KOKKU kustutati	292401

Nagu tabelist nähtub, said Eesti Hoiuraamatukogust kõige enam trükiseid peale kooliraamatukogude rahva- ja eriala- ning ühiskondlike organisatsioonide raamatukogud.

Vaadati läbi 381 eposti teel saabunud soovinimestikku.

Pandi kokku suur saadeti Pekingi Välisõpingute Ülikoolile. Jätkunud on ka koostöö Pensionäride Ühenduste Liiduga, kelle abiga on toimetatud raamatuid mitmesse sotsiaalasutusse.

Raamatukogusse saabunud kirjastuste jääkidest koostati kaks pakkumismestikku. Kultuuriministeeriumi ja teiste asutuste jaotuskavade alusel jagati maakondade keskraamatukogudele 15 nimetust raamatuid. Sel aastal jaotati hoiuraamatukogu kaudu ka lugemisaasta plakatid.

Ka sel aastal jagasime maavalitsustele raamatut „Las laps loeb“, mille said kingiks 2010. aastal sündivad lapsed. Kokku jagati trükist üle 17 000 eks.

2010. aastal viidi läbi varukogu inventuur. Kuna varukogu ei täiendata juba 2006. aasta lõpust saadik, siis otsustati inventuuri läbinud raamatud suunata vahetuskokku. Kokku kustutati varukogust 21 520 raamatut (neist 20 873 suunati vahetuskogusse) ja koostati 19 üleandmisakti.

2010. aastal on varukogust oma kogusid täiendanud 19 raamatukogu. Neile on üle antud 647 eks. trükiseid.

2010 Kogude liikumine

2010 vahetus

	Trükiste üldarv	s.h. perioodika	Eestik.	Võõrk.
Seis 1.01.2010	887962	341844	418380	469582
2010 tuli juurde	252039	45243	181924	70115
2010 kustutati	292401	47096	145925	146476
Seis 1.01.2011	847600	339991	454379	393221

2010 varu

	Trükiste üldarv
Seis 1.01.2010	21520
2010 tuli juurde	0
2010 kustutati	21520
Seis 1.01.2011	0

makulatuur 210577
 raamatukogudele 82471 (vahetus- ja varukogust kokku)

Vahetuskogu	2008	2009	2010
Aasta algul (aü)	841469	887610	909482
Aasta algul (lm)	23117	24358	24958
Lisandumine(aü)	360320	247390	252039
Kustutatud (aü)	314179	225518	292401
Aasta lõpul(aü)	887610	909482	847600
Aasta lõpul(lm)	24358	24958	23862

5 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS (KOOS EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGUGA)

		2009	2010
A	Tulu kokku	9401	9066
a1	riigilt	8395	8424
a2	omavalitsuselt	0	
a3	muudest allikatest	1006	642
a3.1	sh ettevõttelt või eraisikult laekunud	0	0
a3.2	sihtfinantseerimine	96	60
a3.3	teenitud tulu (omatulu)	910	582

Eraldised investeeringuteks

Eesti Hoiuraamatukogu hoone renoveerimine - 13PY298A

Kogumaksumus 1 432 142,00 krooni

Eesti Pimedate Raamatukogu ümberpaigutamiseks Tondilt Suur-Sõjamäele renoveeriti Eesti Hoiuraamatukogu hoone I ja II korrusel kokku 262 m². Projekti kogumaksumus oli 970 000 krooni (960 000 ehitustööd, 10 000 kolimine).

Veebikeskkonna loomiseks heliraamatute allalaadimiseks kasutati 30 000 krooni. Testversioon valmis 2010.a. lõpus, praegu jätkub süsteemi katsetamine ja täiustamine.

AS-lt Plasto telliti administratiivkorpuse kahe korruse jaoks aknad koos viimistlusega, mille kogumaksumus oli 431 900,00.

Seadmete soetamine Eesti Pimedate Raamatukogule – 2010. a. eraldatud 200 000 krooni eest soetati punktkirjakuvar Handytech Braille Star 80 (187 387,00 krooni) ja võimendid kolme stuudiosse (12 596,60 krooni).

Liitumine AS Tallinna Vesi ühisvee ja kanalisatsioonisüsteemiga - 13PY298B

Liitumiseks Tallinna Vesi AS-ga kulus 2010.a. kokku 26 097,30 krooni sh vee- ja kanalisatsioonitrassiga liitumisprojektile 4800,00 krooni liitumistasule Tallinna Vesi AS-ga 20 097,30 krooni lepingutasule 1200,00 krooni

Hooldusremont – Jooksvat remonti hoone parendamiseks on Eesti Hoiuraamatukogu teostanud rentnike (Merec Tööstuse OÜ, Infotrükk OÜ, Tele2 Eesti AS, Taviberg Ehitus OÜ, Eesti Kunstiakadeemia) kaasabil, kelle poolt remondiks tasutud summad tasaarveldatakse rendisummaga.

2010 . a. teostati järgmised tööd:

- III korruse hoidla põrandate tasandamine ja katmine epoksüüdvärviga – 78 500 krooni
- Hoone esise basseini täitmine ja haljastus – 14 100 krooni

- Lagunenud välisseina ladumine, krohvimine, värvimine ja boilerite vahetus – 39 330 krooni
- Asfaltkatte paigaldus – 82 750 krooni
- I korruse koridori ja sorteerimisruumi renoveerimine – 90 240 krooni
- Katuse remonditööd – 7050 krooni

Eesti Hoiuraamatukogu tegevustulud ja -kulud 2009. a. (tuhat krooni):

Eesti Hoiuraamatukogu tulud:

		2009	2010
1.	Rent	431	286
2.	Kommunaalmaksud	322	235
3.	Sihtfinantseerimine	96	60
4.	Tasulised teenused, sh punktkirjas õpikute valmistamine	149	62
KOKKU		998	643

Kulud (tuhat krooni)

		2009	2010
A	Kulud kokku	9278	8563
a1	Jooksevkulu	8158	7531
a1.1	Tööjõukulu	5653	5121
a1.1.1	Palk, preemia, hüvitis	5642	5113
a1.1.2	Personali koolituskulud	11	8
a1.2	Komplekteerimiskulud kokku	361	9
a1.2.1	Kulu paberandjatele, mikrovormidele ja auvistele kokku	361	9
a1.2.1.1	sh raamatutele	361	9
a1.4	hoiukulud	141	249
a1.5	IKT kulud	199	191
a1.6	Halduskulud	1088	941
a1.7	Muud kulud	716	1020
a2	Kapitalimahutused	1120	1041
a2.1	Investeeringud põhivarasse	1120	1041
a2.1.1	Uued ehitised ja juurdeehitised	975	869
a2.1.2	Muud kapitaalimahutused	145	-
a2.2	Investeeringud infotehnoloogiasse	0	172

6 TEGEVUSKAVA 2011. AASTAKS

- Jätkatakse raamatute järjestuse kontrolli. Lõpetatakse inventuur 1-formaadi raamatu osas;
- jätkatakse pakkumisnimekirjade koostamist vahetuskogu trükistest ja nende raamatukogu koduleheküljele ülespanemist ning raamatukogude teavitamist muude kanalite kaudu;
- jätkatakse fondide puhastamist mittevajalikust ja liigses eksemplaarsuses olevast kirjandusest;
- soetatakse uus server ja alustatakse vanemate töökohaarvutite väljavahetamist;
- jätkatakse aktiivset osalemist täiendkoolitustel ja teistel raamatukogunduslikel üritustel;
- viiakse läbi remont II korruse tööruumides ja soetatakse neisse uut mööblit;
- viiakse lõpule liitumine AS-ga Tallinna Vesi;
- tellitakse projekt elektrisüsteemi ehitamiseks;
- koostatakse Eesti Hoiuraamatukogu arengukava.

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU TEGEVUSARUANNE 2010

EESSÕNA

Alates 2010. aasta 1. juunist Eesti Hoiuraamatukogu osakonnana tegutseva Eesti Pimedate Raamatukogu ülesandeks on valmistada, komplekteerida, säilitada ja teha kättesaadavaks heliraamatuid, -ajakirju, -ajalehti, punktkirjas ja elektroonilisi teavikuid ning puuteraamatuid nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega lugejatele.

2010. aastal laenutati teavikuid vahetult raamatukogust, samuti posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel. Postikulud tasus raamatukogu. 2009. aastaga võrreldes suurenes laenutuste arv tänu posti teel saadetavate mittetagastatavate heliraamatute populaarsusele. Vahetult raamatukogust ning raamatukogudevahelise laenutuse teel laenutatavate teavikute hulk vähenes. Raamatukogu külastati 2010. aastal vähem kui 2009. aastal.

Laenutuses oli 2010. aasta lõpul 2626 nimetust heliraamatuid, 704 nimetust punktkirjas raamatuid ning 74 puuteraamatut. 2010. aastal valmistati 87 nimetust eesti- ja 5 nimetust venekeelseid heliraamatuid. Jätkati vanade ja väärtuslike magnetofonilintidel heliraamatute digiteerimist ning restaureerimist. Aasta jooksul digiteeriti ja restaureeriti 73 eesti- ja 9 venekeelset teost.

Punktkirjas trükiseid (v.a. õpikud ja töövihikud) valmistati 45 nimetust.

Tartu Emajõe Kooli tellimusel ja rahastamisel valmistas raamatukogu 2010. aastal 8 punktkirjas õpikut ja töövihikut tavakoolide ning Tartu Emajõe Kooli pimedatele õpilastele.

Uusi heliteavikuid valmistati ja vanu audioraamatuid restaureeriti veidi vähem kui 2009. aastal. Punktkirjas trükitud materjalide üldarv vähenes, kuna Tartu Emajõe Kooli õpikute ja töövihikute tellimuse maht oli peaaegu poole võrra väiksem kui 2009. aastal.

2010. aastal tõhustati juurdepääsu elektroonilisele infole. Valmis Eesti Pimedate Raamatukogu uus ja täiendatud koduleht ning suurenes e-posti teel saadetavate elektrooniliste väljaannete valik.

Aruandeaasta suurimaks muudatuseks oli Eesti Pimedate Raamatukogu üleviimine Eesti Hoiuraamatukogu hoone remonditud ruumidesse aadressil Suur-Sõjamäe 44a ning filiaalset osakonnaks muutmise. Seoses struktuurimuutusega kadus direktori ametikoht ning see asendus osakonnajuhataja ametikohaga. Lisandus teabejuhi ametikoht.

Töötajad osalesid aruandeaastal erialastel koolitustel ning tutvustasid Eesti Pimedate Raamatukogu mitmesugustel üritustel ning meedias.

1 ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

1.1. STRUKTUUR

Aastal 1994 loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. aasta määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Pimedate Raamatukogu alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina.

Vastavalt kultuuriministri 1. juuni 2010. aasta määrusele nr. 3 muutus Eesti Pimedate Raamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu filiaalset osakonnaks. Alates 1. juunist teenindab varem Tallinnas Tondi 8a tegutsenud Eesti Pimedate Raamatukogu lugejaid uues asukohas Eesti Hoiuraamatukogu hoones Suur-Sõjamäe 44a.

Eesti Pimedate Raamatukogu paiknes aastaid rendipinnal Põhja-Eesti Pimedate Ühingu kuuluvas halvas seisukorras hoones. Eesti Hoiuraamatukogu hoones vabanes ühe rentnikuga lepingu lõpetamise järel sobiv pind ning Kultuuriministeerium otsustas kolida seni Tondil tegutsenud raamatukogu Eesti Hoiuraamatukogu hoonesse.

Seoses struktuurimuutusega kadus direktori ametikoht ning see asendus osakonnajuhataja ametikohaga. Lisandus teabejuhi ametikoht.

2010. aastal töötas Eesti Pimedate Raamatukogus 11 töötajat, neist 10 täistööajaga ning 1 poole kohaga. 3 töötajat olid nägemispuudega, 1 nägemispuude ja füüsilise puudega ning 2 füüsilise puudega. Ametis oli 3 raamatukogundusliku kõrgharidusega töötajat, samuti helikandjatel ning punktkirjas teavikute valmistajad. Töövõtulepingute alusel töötasid heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade tekstide esitajad (peamiselt näitlejad ja diktorid).

4. jaanuaril 2010 kinnitatud struktuur:

Direktor 1
 Infotöötaja 3
 Helistuudio juhataja 1
 Helioperaator 1
 Helioperaator-tehnik 1
 Punktkirja toimetaja 1
 Tekstitöötaja-arvutispetsialist 1
 Tekstitöötaja 1
 Abitöölaine 1
Kokku 11

1. juunil 2010 kinnitatud struktuur:

Osakonnajuhataja 1
 Teabejuht 0,5

Infotöötaja 2
 Helistuudio juhataja 1
 Helioperaator 1
 Helioperaator-tehnik 1
 Punktkirja toimetaja 1
 Tekstitöötaja 2
 Abitööline 1
Kokku 10,5

1.2. TÖÖALANE KOOLITUS JA OSAVÕTT ERIALASTE ORGANISATSIOONIDE TÖÖST

Direktor (alates 1. juunist 2010. a. teabejuht) Priit Kasepalu esindas Eesti Pimedate Raamatukogu Euroopa Pimedate Liidu punktkirjaessee võistluse Eesti žüriis ja oli selle esimees.

Infotöötaja (alates 1. juunist 2010. a. osakonnajuhataja) Marja Kivihall on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu liige ja IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimesi teenindavate raamatukogude sektsiooni Eesti Pimedate Raamatukogu poolne kontaktisik.

Infotöötaja Margit Orusaar on Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu erialaraamatukogude sektsiooni liige.

Punktkirjatoimetaja Avo Falkenberg on Haridus- ja Teadusministeeriumi juurde loodud punktkirjakomisjoni liige.

Osalemine konverentsidel, seminaridel, erialasel koolitusel, täiendõppe üritustel, näitustel, telesaadetes:

Punktkirja toimetaja Avo Falkenberg:

- 6. veebruaril Tallinna Heleni Koolis Eesti Pimekurtide Tugiliidu nõupidamisel „Punktkirjas õppematerjalid tavakoolis“;
- 24. märtsil ETV saate „2020“ salvestusel;
- 17. juunil Tartu Emajõe Kooli poolt korraldatud punktkirjaalasel seminaril, kus oli arutelu all punktkirja standard.

Tekstitöötaja Teet Karu:

- 17. juunil Tartu Emajõe Kooli poolt korraldatud punktkirjaalasel seminaril, kus oli arutelu all punktkirja standard.

Direktor/teabejuht Priit Kasepalu:

- 29. jaanuaril Eesti Tervishoiu Muuseumis näitusel „Nägemata nähtud maailm“;

- 6. veebruaril Tallinna Heleni Koolis Eesti Pimekurtide Tugiliidu nõupidamisel „Punktkirjas õppematerjalid tavakoolis“;
- 10. veebruaril Jüri Raamatukogus;
- 2. märtsil Tallinna Heleni Koolis Helen Kelleri 130. sünniaastapäeva aktusel. Ettekanne „Helen Kellerile mõeldes“;
- 24. märtsil ETV saate „2020“ salvestusel;
- 31. märtsil Tallinna Keskraamatukogus raamatukogutöötajatele suunatud koolituspäeval. Nägemispuudega inimeste abivahendite tutvustus;
- 20. aprillil Tallinna Tehnikaülikooli erivajaduste päeval;
- 18. mail kirjeldustõlkega etendusel „Kolm meest paadis“ Viljandis Ugala Teatris;
- 20. mail raamatukoguteemalisel infopäeval Pärnu Pimedate Ühingus;
- 1. juunil kohtumisel Arla Instituudi õpilastega Tallinnas Eesti Tervishoiu Muuseumis;
- 17. juunil Tartu Emajõe Kooli poolt korraldatud punktkirjaalasel seminaril, kus oli arutelu all punktkirja standard;
- 30. august-2. september tutvustustuuril Narva, Jõhvi, Võrumaa ja Põlva keskraamatukogudes;
- 1.-2. oktoobril Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses invamessil;
- 12. oktoobril Nägemispuudega Inimeste Kohtla-Järve Ühingus;
- 14. oktoobril Haapsalus Läänemaa Nägemisvaegurite Ühingus;
- 15. oktoobril Põhja-Eesti Pimedate Ühingus Eesti Keele Instituudi tutvustusüritusel;
- 21. oktoobril Tallinna Heleni Koolis skulptuuri üleandmisüritusel;
- 22. oktoobril Eesti Pimedate Raamatukogu poolt korraldatud ettelugemispäeva märkival lugejate konverentsil Kuressaares. Ettekanne „Pimedad - filateelia - numismaatika“;
- 26. oktoobril Eesti Pimedate Liidu juhatuse koosolekul, mis toimus Eesti Hoiuraamatukogus;
- 28. oktoobril Tallinna Heleni Koolis abivahendite tutvustusel. Intervjuu ajalehele „Maaleht“;
- 2. novembril Tartus Lõuna-Eesti Pimedate Ühingus ja Ahhaa Keskuses näitusel „Nähtamatu näitus“;
- 12. novembril ETV2 saate „Batareja“ salvestusel;

- 24. novembril Viljandimaa Pimedate Ühingus;
- 28. novembril ETV saate „Saame kokku Tomi juures“ salvestusel;
- 29. novembril Pärnus MTÜ Fööniks infopäeval nägemise kaotanud inimestele;
- 1. detsembril Tallinna Puuetega Inimeste Koja teabepäeval;
- 3. detsembril Eesti Puuetega Inimeste Koja konverentsil „Puudega inimene täna ja tulevikus“;
- 17. detsembril Tallinnas Ahhaa Keskuses näituse „Nähtamatu näitus“ avamisel.

Infotöötaja/osakonnajuhataja Marja Kivihall:

- 29. jaanuaril Eesti Tervishoiu Muuseumis näitusel „Nägemata nähtud maailm“;
- 8.-12. veebruaril Oslos Norra Heli- ja Punktkirjaraamatute Raamatukogus. Ettekanne „Activity of the Estonian Library for the Blind“;
- 2. märtsil Tallinna Heleni Koolis Helen Kelleri 130. sünniaastapäeva aktusel;
- 3. märtsil Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu kõnekoosolekul „Lugemise apoloogia“ ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastakoosolekul;
- 5. märtsil Eesti Lastekirjanduse Keskuse aastakoosolekul;
- 31. märtsil Tallinna Keskraamatukogu koolituspäeval. Ettekanne „Raamatukoguteenused nägemispuudega inimestele“;
- 7.-9. augustil Oslos IFLA 76. üldkonverentsi eelkonverentsil „With the Right to Read“;
- 22. oktoobril Eesti Pimedate Raamatukogu poolt korraldatud ettelugemispäeva märkival lugejate konverentsil Kuressaares;
- 26. oktoobril Eesti Pimedate Liidu juhatuse koosolekul, mis toimus Eesti Hoiuraamatukogus;
- Oktoober-november Tallinna Rahvaülikooli kirjanduskursusel „Trendid maailmakirjanduses IV“.

Tekstitöötaja Taimi Olmet:

- 29. jaanuaril Eesti Tervishoiu Muuseumis näitusel „Nägemata nähtud maailm“;
- 17. juunil Tartu Emajõe Kooli poolt korraldatud punktkirjaalasel seminaril, kus oli arutelu all punktkirja standard.

Infotöötaja Ülle Olt:

- 29. jaanuaril Eesti Tervishoiu Muuseumis näitusel „Nägemata nähtud maailm“;

- 5. märtsil Eesti Lastekirjanduse Keskuse aastakoosolekul;
- 18. mail kirjeldustõlkega etendusel „Kolm meest paadis“ Viljandis Ugala Teatris.

Infotöötaja Margit Orusaar:

- 18.-19. augustil Palmses teadusraamatukogude suveseminaril „Eesti digitaalse kultuuripärandi säilitamise arengusuunad ja põhimõtted“;
- 16. septembril Eesti Rahvusraamatukogus VI Infopoliitika foorumil „Mitu väravat on kombeks? Kultuuriportaalid Eestis“.

1.3. RAAMATUKOGU TUTVUSTAMINE JA KOOSTÖÖ TEISTE ASUTUSTEGA

Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustamisel on oluline osa teiste asutuste esindajate külaskäikudel raamatukogusse. Aasta jooksul toimunud külastused on andnud võimaluse tutvustada heliraamatute ja punktkirjas teavikute valmistamist ja laenutamist ning näidata Eesti Pimedate Raamatukogu kasutuses olevaid kaasaegseid remonditud ruume.

Külastused:

- 1. aprillil Jüri Gümnaasiumi 9. klassi õpilased;
- 11. juunil Tartu Emajõe Kooli direktor Arvo Pattak;
- 15. juunil Läänemaa Nägemisvaegurite Ühingu liikmed;
- 14. septembril Tallinna Keskraamatukogu töötajad Anneli Kengsepp, Ivika Türkson ja Kertu Sillaste;
- 1. oktoobril Euroopa Pimedate Liidu president lord Colin Low, Monica Lõvi, Anne-Mall Kroon, Ago Kivilo;
- 4. oktoobril Pärnu Pimedate Ühingu liikmed;
- 8. oktoobril Tallinna Ülikooli sotsiaaltöö üliõpilased Põhja-Eesti Pimedate Ühingu poolt korraldatud valge kepi päeva tähistava ürituse raames;
- 13. oktoobril Põhja-Eesti Pimedate Ühingu juhatuse liikmed;
- 21. oktoobril Tallinna Puuetega Inimeste Koja vabatahtlik Ungarist Renata Toth, Kai Raku Eesti Erinoorsootöö Ühingust noOR, Tauno Asuja Tallinna Puuetega Inimeste Kojast;
- 26. oktoobril Eesti Pimedate Liidu juhatuse liikmed;
- 2. novembril ajakirja „Raamatukogu“ peatoimetaja Ene Riet;
- 4. novembril Eesti Keele Instituudi töötajad Indrek Hein ja Meelis Mihkla.

2010. aastal kajastati Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust ka meedias.

Artiklid Eesti Pimedate Raamatukogust:

- Стоякина, Ольга. Библиотека для слепых: правила переноса.- День за днём, 8 марта 2010
- Tammeorg, Teele. Pimedate raamatukogu koliti takistusriba taha.- Eesti Päevaleht, 19. mai 2010
- Kasepalu, Priit. Eesti Pimedate Raamatukogul uus asukoht.- Videvik, 10. juuni 2010
- Kallas, Ene. Vaegnägijate ja pimedate lugemiskonverents jõuab Kuressaarde.- Meie Maa, 9. oktoober 2010
- Kasepalu, Priit. Eesti ei ole vaid Tallinn.- Videvik, 14. oktoober 2010
- Pimedate lugemiskonverentsil tutvustatakse eurole üleminekut.- Saarte Hääl, 21. oktoober 2010
- Raku, Kai. noOR külas Eesti Pimedate Raamatukogul.
<http://www.erinoor.ee/uudised/noor-kulas-estti-pimedate-raamatukogul>
- Peucker, Doris. Lugeja kiri: Ettelugemispäeva konverents.- Saarte Hääl, 27. oktoober 2010
- Peucker, Doris. Ettelugemispäeva tähistati konverentsiga.- Meie Maa, 29. oktoober 2010
- Kasepalu, Priit. Tutvustustuur keskraamatukogudes.- Raamatukogu (2010) 6
- Kivihall, Marja. Eesti Pimedate Raamatukogul uus asukoht.- Raamatukogu (2010) 6

2010. aastal toimus tulemuslik koostöö teiste raamatukogude ja muude asutuste ning organisatsioonidega.

31. märtsil korraldas Tallinna Keskraamatukogu oma töötajatele koolituspäeva, mille eesmärgiks oli info jagamine erivajadustega inimeste kohta. Eesti Pimedate Raamatukogu töötajad Priit Kasepalu ja Marja Kivihall andsid üritusel oma panuse, tutvustades nägemispuudega inimeste abivahendeid ja nendele suunatud raamatukoguteenuseid.

22. oktoobril korraldati koos Saare Maakonna Keskraamatukogu ja Saaremaa Pimedate Ühinguga ettelugemispäeva tähistav lugejate konverents. Ettekanded hõlmasid selliseid teemasid: nägemispuudega inimeste raamatukoguteenindus Saaremaal, nägemispuudega saarlased läbi aegade, filateelia ja numismaatika pimedat inimest harrastusena, raamatute ettelugemine Saaremaa Pimedate Ühingus. Kirjanik Lembit Uustulnd rääkis meremeheks ja kirjanikuks olemisest. Saarlanna Doris Peucker esitas oma luulet. Huvilised said tutvuda nägemispuudega inimestele valmistatud raamatute ja filateeliaekspositsiooniga „Nägemata nähtud maailm“ ning Saare Maakonna Keskraamatukoguga.

15.-30. oktoobril oli seoses ettelugemispäevaga Tallinna Keskraamatukogu kodulehel väljas Eesti Pimedate Raamatukogu tutvustav info. Huvilised said keskraamatukogu kodulehe vahendusel kuulata helilõike kuuest Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatud heliraamatust.

Novembris algas koostöö Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukoguga. Sihtasutuse Archimedes programmi Primus raames ja Euroopa Liidu Euroopa Sotsiaalfondi toetusel helindatakse Tallinnas ja Tartus eesti- ja võõrkeelseid õppematerjale nägemispuudega üliõpilastele. Õppematerjale valitakse ja salvestatakse erivajadustega üliõpilaste tellimuste põhjal. Heliraamatute sisselugejateks on peamiselt tudengid. Raamatud salvestatakse mp3 formaadis vabavaralise tarkvara Audacity abil. Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu teeb valminud heliraamatud erivajadustega üliõpilastele kättesaadavaks mittetagastatavana. Kokkuleppe kohaselt annab akadeemiline raamatukogu valminud heliraamatud Eesti Pimedate Raamatukogule säilitamiseks ja laenutamiseks. 2010. aastal täienes meie kogu 3 kuulderaamatute projekti raames salvestatud heliraamatu võrra.

2011. aastal on kavas koostöö jätkamine Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukoguga ja samalaadse koostöö alustamine Tartu Ülikooli Raamatukoguga, kes samuti osaleb Primus programmis.

Detsembris saadeti koostöös MTÜ-ga Jumalalaegas Eesti Pimedate Raamatukogu lugejatele ja abivahendikeskuse Silmalaegas klientidele jõulukaardid.

Kogudes olevaid teavikuid, eriti puuteraamatuid, anti 2010. aastal eksponaatideks näituste ja muude ürituste tarbeks MTÜ-le Kakora, Tallinna Keskraamatukogule, Võrumaa Keskraamatukogule, Tallinna Ülikoolile.

2010. aastal tegi Eesti Pimedate Raamatukogu teabejuht Priit Kasepalu aktiivset tutvustustööd nii pimedate ühingutes kui raamatukogudes üle Eesti. 2009. aastal püstitatud eesmärk – tutvustada Eesti Pimedate Raamatukogu tegevust raamatukogutöötajatele – täideti suures osas. Sellealane tutvustustöö jätkub 2011. aastal.

Oluline on levitada infot raamatukogust ka sotsiaaltöötajatele. Üksikute hooldekodude sotsiaaltöötajatega on kontaktid olemas, kuid oleks vaja teha laiemat teavitustööd selleks, et info raamatukogust jõuaks sotsiaaltöötajate vahendusel nendeni, kellel on vajadus pimedate raamatukogu teenuste järele.

2 KOGUD

Aasta 2010 lõpul oli laenutuses

- heliraamatuid 6293 eksemplari;
- punktkirjas raamatuid 2478 eksemplari;
- tavakirjas raamatuid 353 eksemplari;
- puuteraamatuid 74 eksemplari

2009. aastaga võrreldes vähenes heliraamatute eksemplaride arv. 2010. aastal kanti 1469 eksemplari maha seoses laenutuseeksemplaride arvu vähendamise kolmelt kahele. Samuti kanti maha aasta jooksul digiteeritud ja restaureeritud heliraamatute kassetid olevad eksemplarid. 2010. aastal lisandus kogusse 1048 heliraamatute eksemplari.

Aastal 2010 on valmistatud:

- eestikeelseid heliraamatuid 87 nimetust – 1231 originaaltundi;
- venekeelseid heliraamatuid 5 nimetust – 76 originaaltundi;
- digiteeritud ja restaureeritud eesti- ja venekeelseid heliraamatuid 82 nimetust - 1097 originaaltundi;
- heliajalehti ja -ajakirju 425 originaaltundi;
- punktkirjas trükiseid (välja arvatud õpikud ja töövihikud) 45 nimetust – 8022 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- punktkirjas õpikuid ja töövihikuid 8 nimetust – 2183 punktkirjalehekülge originaalteksti;
- raamatukogus koostatud nägemispuudega inimeste elu kajastavat heliajakirja „Epüfon“ 10 numbrit.

Kogu täiendati lisaks raamatukogus valmistatud teavikutele ka heliraamatute ostmise teel. Ostudest enamiku moodustasid venekeelsed heliraamatud, mis hangiti kauplustest. 2010. aastal saadi teiste riikide pimedate raamatukogudest raamatuvahetuse teel annetusena nii eesti- kui venekeelseid heliraamatuid. Suur osa annetatud heliraamatuid laekus Võrust Pimedate Infoühingust Helikiri. Põhja-Eesti Pimedate Ühingult saadi heliraamatuid vabatahtlike lugejate esituses. Tallinna Ülikool ja MTÜ Kakora annetasid pimedate raamatukogule puuteraamatuid, Eesti Pimekurtide Tugiliit kinkis 1 punktkirjas raamatu.

2010. a. jätkus raamatuvahetus välisriikide pimedate raamatukogudega. Vene- ja eestikeelseid heliraamatuid saadeti välisraamatukogudele 155 nimetust, vastu saadi 73 eesti-, vene-, soome, inglise- ja saksakeelset nimetust.

Välisraamatukogudele annetatud heliraamatute arv:

- Soome - 66 venekeelset nimetust;
- Norra - 21 venekeelset nimetust;
- Rootsi - 3 eesti- ja 8 venekeelset nimetust;
- Austraalia - 18 venekeelset nimetust;
- Läti - 14 venekeelset nimetust;
- Leedu - 14 venekeelset nimetust;
- Venemaa - 11 venekeelset nimetust.

Välisraamatukogudest saadud heliraamatute arv:

- Läti - 9 venekeelset nimetust;
- Venemaa - 16 venekeelset nimetust;
- Soome - 23 vene-, 10 eesti-, 6 soome-, 4 inglise-, 3 saksakeelset nimetust;
- Rootsi - 2 eestikeelset nimetust;

Tänu raamatuvahetusele välisraamatukogudega täienes eelkõige venekeelsete heliraamatute kogu. Lugejate soove arvestades hangiti raamatuvahetuse kaudu heliraamatuid teisteski võõrkeeltes.

Heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate konkreetsete soovidega;
- arvestatakse koolides (ka kõrgkoolides) soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülgse valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimeste elu käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud retsensioonide või läbiloetud raamatute põhjal.

3 LUGEJATEENINDUS

Kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab helikandjatel, punktkirjas ja elektrooniliste teavikute laenutamisel nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimesi ning nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevate tavakirjas materjalide laenutamisel kõiki soovijaid. Kui lugeja on nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega, annab ta allkirjastatud kinnituse lugejakaardile.

Teavikuid laenutati vahetult raamatukogust, samuti posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel.

Aastal 2010 oli:

- raamatukogu kasutajaid 485;
- heliajalehtede ja –ajakirjade posti teel laenajaid 227;
- elektrooniliste heliajalehtede ja –ajakirjade saajaid 81;
- posti teel teenindatavaid raamatukogusid jt. organisatsioone 8;
- laenutusi 14 719, sealhulgas laenutusi raamatukogudevahelise laenutuse teel 199;
- külastusi 968.

Raamatukogu oli avatud neljal päeval nädalas esmaspäevast neljapäevani a 6 tundi.

2010. aastal registreeriti Eesti Pimedate Raamatukogus 58 uut lugejat. Mittetagastatavate heliraamatute laenutused moodustasid laenutuste üldarvust suure osa – 9519.

Põhja-Eesti Pimedate Ühingu palvel alustas novembris ühingu majas Tallinnas Tondi 8a tööd pimedate raamatukogu laenutuspunkt. Laenutuspunktis töötas kord nädalas kaks tundi Eesti Pimedate Raamatukogu töötaja, kes võttis vastu tagastamisele kuuluvaid teavikuid ning andis välja lugejate poolt varem tellitud raamatuid. Tondi 8A laenutuspunktis registreeriti novembrist detsembrini 21 külastust. Raamatukogu külastati kohapeal 947 korda.

Külastuste arv langes võrreldes 2009. aastaga, kuna paljud lugejad eelistasid tellida posti teel mittetagastatavaid heliraamatuid. Arvesse tuleb võtta ka seda, et raamatukogu oli kolimise tõttu terve maikuu suletud ning lugejaid ei teenindatud.

Raamatute tellimine raamatukogudevahelise laenutuse kaudu vähenes seoses võimalusega saada raamatukogust mittetagastatavaid heliraamatuid. 2010. aastal tellis RVL-i teel kirjandust 8 raamatukogu, hooldekodu ja pimedate ühingut Eestis. Laenutuste arv oli 199. Aktiivseimad neist olid Tartu Emajõe Kooli Raamatukogu, Väike-Maarja Valla Raamatukogu, Viljandi Keskraamatukogu. RVL-i kaudu sujus koostöö ka välisriikide pimedate raamatukogudega. Punktkirjas raamatuid tellis Soome Celia raamatukogu ning Peterburi pimedate raamatukogust saadi punktkirjas venekeelseid raamatuid ja ajakirju.

CD-del heliraamatuid valmistatakse lisaks laenutuseksplaridele ka mittetagastatavatena, heliajalehti ja –ajakirju aga vaid mittetagastatavatena. Neid saadeti lugejatele posti teel 1 kord 2 nädala järel. Heliajakirjanduse plaadile salvestati kõik 2 nädala jooksul valminud või ostetud eestikeelsed heliajalehed ja –ajakirjad. Venekeelsed heliajakirjanduse plaadid saadeti lugejatele kord kuus. Mittetagastatavate heliteavikute kasutusõigus kehtib 30 päeva.

Teavikute posti teel lugejatele saatmine ja lugejatelt raamatukogule tagastamine on lugejatele tasuta. Raamatukogu tasub postikulud. Need olid 2010. aastal 91 000 krooni.

Raamatukogu saatis omavalmistatud või Pimedate Infoühingult Helikiri ostetud teavikuid Tartu Oskar Lutsu nimelisele Linnaraamatukogule ja Pärnu Keskraamatukogule, kes

korraldavad kohapeal nende laenutamist Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogu ja Pärnu Pimedate Ühingu raamatukogu kaudu.

Raamatukogus igakuiselt koostatav saabunud raamatute nimestik „Raamatututvustaja“ salvestati CD-dele ja saadeti lugejatele posti teel. Samuti saadeti soovijatele „Raamatututvustaja“ elektrooniline variant e-kirja teel.

4 HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatakse heliraamatuid, -ajalehti ja -ajakirju DAISY (Digital Accessible Information System) standardi järgi, kasutades tarkvara Plextalk Recording Software.

Uute toodetud heliraamatute maht originaaltunde arvestades oli suurem kui 2009. aastal. Eestikeelseid heliraamatuid valmistati 5 nimetuse võrra rohkem, venekeelseid heliraamatuid aga 6 nimetuse võrra vähem kui 2009. aastal.

2010. aastal digiteeriti ja restaureeriti Eesti Pimedate Raamatukogus 41 nimetust heliraamatuid. Soomest Celia raamatukogust saadi 26 nimetust ning Pimedate Infoühingult Helikiri 15 nimetust digiteeritud ja restaureeritud heliraamatuid. Digiteerimistööd jõuti vähem teha kui 2009. aastal.

Heliajalehtede ja -ajakirjadena salvestati järgmisi väljaandeid: „Videvik“, „Terviseleht“, „Zdorovje dlja vseh“, „Elukiri“, „Eesti Naine“, „Eesti Loodus“, „Kodutohter“. Lisaks tehti CD-del huvilistele kättesaadavaks Lõuna-Eesti Pimedate Ühingu kohalikke saateid.

2010. aastal lisandus 7 uut sisselugejat. 6 esitajat salvestasid tekste kodus arvuti või DAISY-salvestajaga.

5 PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE

2010. aastal Eesti Pimedate Raamatukogus valmistatud punktkirjas teavikutest moodustasid valdava osa ilukirjanduse sh. lastekirjanduse hulka kuuluvad raamatud. Nendest paljud olid koolides kohustuslikud või soovituslikud. Punktkirjas ilukirjanduslik toodang oli suurem kui 2009. aastal. Lisaks ilukirjandusele anti välja punktkirjas Eesti Pimedate Liidu infolehte „Valguse Kaja“.

Tartu Emajõe Kooli tellimisel ja rahastamisel toimetati ja trükiti 8 punktkirjas õpikut ja töövihikut tavakoolides ning Tartu Emajõe Koolis õppivatele pimedatele õpilastele. Võrreldes 2009. aastaga vähenes punktkirjas valmistatavate õpikute ja töövihikute maht peaaegu poole võrra. Sellele vaatamata oli õppematerjalide toimetamine töömahukas, kuna 7 neist olid saksakeelsed.

Aasta jooksul tehti koostööd Tallinna Ülikooli tööõpetuse osakonnaga, kelle tellimisel trükiti üliõpilaste valmistatud puuteraamatute jaoks kilelehtedele 23 lehekülge punktkirjas teksti ning Eesti Vabaõhumuuseumisse mineva väljaande tarbeks 83 lehekülge punktkirjas teksti.

Endiselt olid punktkirjas raamatute põhilisteks laenajateks õpilased. Vaid üksikud täiskasvanud laenasid punktkirjas materjale.

6 JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

Kõnesüntesaatori abil arvutit kasutataval nägemispuudega inimestel on interneti kasutamine tavapärasest keerukam – ekraanilugeja ei loe pilte ega graafilist kujundust ning üleminekul ühelt lingilt teisele loeb kõik ekraanil olevad linkide pealkirjad.

Nägemispuudega arvutikasutajatele edastati kõnesüntesaatoriga kuulamiseks või suurendusprogrammiga lugemiseks ajalehtede „Eesti Päevaleht“, „Postimees“ ja „Õhtuleht“ numbrite elektroonilisi tekstiversioone. 2010. aastal lisandusid eelmainitud väljaannetele ajalehed „Terviseleht“ ja „Videvik“ ning ajakirjad „Eesti Loodus“, „Kodutohter“, „Elukiri“, „Eesti Naine“. Nende väljaannete tekstiversioone saadeti soovijatele e-posti teel. 2010. aastal tehti huvilistele elektroonilisel kujul kättesaadavaks Eesti Pimedate Raamatukogusse saabunud raamatute nimestik „Raamatututvustaja“ ning raamatukogus koostatav väljaanne „Epüfon“. 2009. aastaga võrreldes suurendati elektrooniliselt kättesaadavate ajalehtede ja ajakirjade valikut. Aasta algul oli elektrooniliste väljaannete tellijaid 62, aasta lõpul aga 81.

Eesti Pimedate Raamatukogu uuendatud ja täiendatud koduleht tehti lugejatele kättesaadavaks 2010. aasta märtsis. Uuel kodulehel on huvilistel võimalus sirvida raamatukogus olevate teavikute nimestikku sh. uudiskirjanduse nimestikku ning valida välja endale meelepärased raamatud. Raamatusoove saab elektrooniliselt esitada kodulehel olevate tellimisvormide kaudu. Muuhulgas on täiendatud ka ingliskeelset infot raamatukogu kohta. Eesti Pimedate Raamatukogu kodulehte külastati 2010. aastal 59 525 korda.

Eesti Pimedate Raamatukogu osales koostööpartnerina Põhja-Eesti Pimedate Ühingu projektis „Teabetekstide ja heliraamatute audiosüsteem nägemispuudega inimestele“. Selle projekti eesmärgiks oli arendada edasi varem loodud süsteemi, mis võimaldab nägemispuudega lugejatele veebipõhise juurdepääsu ajalehtede, ajakirjade ja raamatute sünteeshäälega ning inimehäälega loetud versioonidele. Projekt lõppes 2010. aasta juunis.

Põhja-Eesti Pimedate Ühingu projekti tulemusel loodud süsteemi ei ole võimalik arendada heliraamatute allalaadimist võimaldavaks süsteemiks. Lugejate huvist lähtudes alustas Eesti Pimedate Raamatukogu 2010. aasta oktoobris heli- ja elektrooniliste teavikute allalaadimist võimaldava veebikeskkonna loomist.

7 FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2010. aasta aruande 5. alajaotuses.

8 TEGEVUSKAVA 2011. AASTAKS

Aastal 2011:

- valmistatakse heliraamatuid 2010. aasta mahus;
- jätkatakse vanade ja väärtuslike heliraamatute digiteerimist ja restaureerimist;

- jätkatakse heli- ja elektrooniliste teavikute allalaadimist võimaldava veebikeskkonna loomist;
- jätkatakse raamatuvahetust teiste riikide pimedate raamatukogudega ja otsitakse uusi koostööpartnereid;
- jätkatakse koostööd Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukoguga ning alustatakse koostööd Tartu Ülikooli Raamatukoguga Primus programmi kuulderaatute projekti raames;
- jätkatakse koostööd Pimedate Infoühinguga Helikiri heliteavikute internetis kättesaadavaks tegemisel;
- otsitakse uusi teksti esitajaid ja katsetatakse nende esitust;
- valmistatakse punktkirjas teavikuid 2010. aasta mahus;
- korrastatakse tavakirjas teavikute kogu;
- täiendatakse kogu nägemispuudega inimestele kohandatud st. kirjeldustõlkega varustatud filmidega;
- uuritakse DAISY täistekstraamatute valmistamise tehnoloogiat ning korraldatakse sellealane koolitus koostöös Soome Celia raamatukogu spetsialistidega;
- alustatakse 2012. aasta IFLA 78. üldkonverentsi Tallinnas toimuva eelürituse ettevalmistamist;
- tutvustatakse osakonna tööd kohtumistel maakondade nägemispuudega inimestega, raamatukogu- ja sotsiaaltöötajatega;
- tutvustatakse Eesti Pimedate Raamatukogu tööd meedias.

Marja Kivihall
Eesti Pimedate Raamatukogu osakonna juhataja

Vaiko Sepper
Eesti Hoiuraamatukogu direktor

14.märts 2010.a.

